

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. március 8.
(OR. en)

7212/24

Intézményközi referenciaszám:
2021/0414(COD)

SOC 161
EMPL 90
MI 238
DATAPROTECT 119
CODEC 644

FELJEGYZÉS

Küldi:	az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész)
Címzett:	a Tanács
Előző dok. sz.:	7126/24
Biz. dok. sz.:	14450/21 - COM(2021) 762 final
Tárgy:	Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról – <i>A végső kompromisszumos szöveg vizsgálata megállapodás céljából</i>

I. BEVEZETÉS

A Bizottság 2021. december 9-én benyújtotta a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról szóló irányelvjavaslatát. A javaslat a következőkre irányul:

1. a platform-munkavállalók munkakörülményeinek javítása a foglalkoztatási jogviszonyuk helyes meghatározásának megdönthető jogi vélelem révén történő megkönnyítésével (II. fejezet),

2. a platformalapú munkát végző személyek személyes adatai védelmének javítása az átláthatóság, a méltányosság és az elszámoltathatóság fokozásával az automatizált nyomonkövetési vagy döntéshozatali rendszerek használata során (III. fejezet),
3. a platformalapú munkavégzés átláthatóságának javítása (IV. fejezet), valamint bizonyos jogorvoslati és végrehajtási intézkedések bevezetése (V. fejezet).

A vonatkozó jogalapok – vagyis az EUMSZ 153. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 16. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 153. cikke (2) bekezdésének b) pontja – értelmében a Tanácsnak a rendes jogalkotási eljárás keretében, minősített többséggel kell eljárnia.

A szlovén és a francia elnökség munkájára építve, valamint a cseh elnökség alatti, 2022. decemberi első kísérletet követően a Tanács a svéd elnökség alatt, 2023. június 7-én általános megközelítést¹ fogadott el.

Az Európai Parlament 2023. február 2-án az intézményközi tárgyalások megkezdése mellett szavazott².

II. A JELENLEGI HELYZET

A javaslatról nyolc háromoldalú egyeztetésen tárgyaltak, az elsőre 2023. július 11-én, a spanyol elnökség alatt került sor. A 2023. december 12–13-i, hatodik háromoldalú egyeztetésen a társjogalkotóknak sikerült ideiglenes megállapodásra jutniuk³. Ez a javaslat azonban a Coreper 2023. december 22-i ülésén nem kapta meg a szükséges támogatást.

A belga elnökség újraindította a javaslattal kapcsolatos tárgyalásokat azzal a céllal, hogy még ebben a jogalkotási ciklusban megállapodás szülessen. A Coreper 2024. január 26-i ülésén az elnökség módosított megbízatást⁴ kapott, amely nagyrészt a decemberben elért ideiglenes megállapodáson alapult, miközben a II. fejezet rendelkezéseit úgy állapította meg, hogy azok hasonlóak maradtak az általános megközelítés rendelkezéseivel.

¹ 10107/23.

² A9-0301/2022.

³ 16187/23 + ADD 1 és ADD 2.

⁴ 5816/24 + COR1.

A Parlament a január 30-i, hetedik háromoldalú egyeztetésen arról tájékoztatta az elnökséget, hogy az említett megbízatás szerinti szöveg alapján nem lehetséges megállapodásra jutni. Nehéz tárgyalásokat követően a két társjogalkotó tárgyalócsoportjai a 2024. február 8-i, nyolcadik háromoldalú egyeztetésen megállapodtak egy új ideiglenes kompromisszumos szövegről. Ez a megállapodás a jogi vélelemre vonatkozóan olyan alternatív megközelítést foglal magában, amely a tagállamok mérlegelésére bízta a tényleges jogi vélelemnek a nemzeti jogukba történő bevezetésével kapcsolatos szabályok meghatározását. E második ideiglenes megállapodás főbb elemeit az alábbi III. szakasz tartalmazza.

Mindazonáltal a Coreper a 2024. február 16-i és a március 8-i ülésén nem tudta támogatni az ideiglenes megállapodást, bár ez kevésen múltott. Az elnökség ezért miniszteri szintre emeli a kérdést a szöveg megállapodás céljából történő elemzése érdekében.

III. A 2024. FEBRUÁR 8-I IDEIGLENES MEGÁLLAPODÁS FŐ ELEMEI

A február 8-i ideiglenes megállapodás szövegét e feljegyzés 1. kiegészítése tartalmazza. Az alábbi magyarázatok erre a kiegészítésre vonatkoznak.

I. fejezet – Általános rendelkezések

Az I. fejezet továbbra is nagymértékben igazodik az általános megközelítés szellemiségéhez. Az elnökségnek a tárgyalások során sikerült biztosítania, hogy a teljes I. fejezet, és különösen a közvetítőkről szóló 3. cikk a Tanács január 26-i módosított megbízatásához képest változatlan maradjon.

Az érintett fejezetben kifejezetten megállapításra kerül, hogy annak megakadályozása érdekében, hogy az irányelv rendelkezéseit közvetítők igénybevételével ki lehessen játszani, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy amennyiben a digitális munkaplatform közvetítőket vesz igénybe, a platformalapú munkát végző azon személyek, akik valamely közvetítővel állnak szerződéses kapcsolatban, az irányelv alapján ugyanolyan szintű védelmet élvezzenek, mint a valamely digitális munkaplatformmal közvetlen szerződéses kapcsolatban álló, platformalapú munkát végző személyek (3. cikk). E célból a tagállamoknak olyan megfelelő mechanizmusokat kell bevezetniük, amelyek adott esetben egyetemleges felelősségi rendszereket is magukban foglalnak.

II. fejezet – Foglalkoztatási jogviszony

A foglalkoztatási jogviszonyról szóló II. fejezetben történtek a legjelentősebb változások az általános megközelítéshez képest. Miután a Parlament megtagadta a tárgyalásoknak a január 26-i módosított megbízás alapján való folytatását, a jogi vélelem tekintetében eltérő megközelítésre volt szükség a megállapodás lehetővé tétele érdekében. A február 8-i ideiglenes megállapodás alapját képező ezen megközelítés értelmében a tagállamoknak a munkaviszonyra vonatkozó tényleges megdönthető jogi vélelmet kell bevezetniük, ahelyett, hogy a szöveg részletesen meghatározná a jogi vélelem mechanizmusát (5. cikk (1) és (2) bekezdés).

Ennélfogva a jogi vélelem módozatainak megállapítása a tagállamok felelősségi körébe tartozna. Ez azt jelenti, hogy a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznének a vélelem mechanizmusának meghatározását illetően. Ezenkívül az említett megközelítés értelmében a tagállamok határoznák meg azt, hogy mennyi, ellenőrzésre és irányításra utaló tényre van szükség a jogi vélelem érvényesüléséhez.

E keret szerint a tagállamokra továbbra is eredménykötelem vonatkozna: a jogi vélelemnek *ténylegesnek* kellene lennie, oly módon, hogy megkönnyítse az eljárást a platformalapú munkát végző személyek számára. A ténylegesség fogalmát a (32) preambulumbekkezdés fejti ki, amely kimondja egyrészt azt, hogy a jogi vélelemnek ténylegesen meg kell könnyítenie a platformalapú munkát végző személy számára, hogy éljen a vélelem nyújtotta előnyökkel, másrészt pedig azt, hogy a jogi vélelemmel kapcsolatos követelmények nem jelenthetnek túlzott terhet, és enyhíteniük kell a platformalapú munkát végzők által a munkaviszony fennállására utaló bizonyítékok szolgáltatása tekintetében tapasztalt nehézségeket.

A hatályos tagállami jogszabályok, kollektív szerződések vagy gyakorlat szerinti tényleges foglalkoztatási jogviszonyról szóló végleges döntés meghozatala továbbra is a nemzeti jog hatálya alá tartozna, a Bíróság ítélkezési gyakorlatának figyelembevétele mellett.

Csakúgy mint az általános megközelítés szerinti szöveg esetében, a vélelem megdöntésére vonatkozó szabályok értelmében amennyiben a digitális munkaplatform meg kívánja dönteni a jogi vélelmet, a digitális munkaplatformra hárulna a bizonyítási teher, azaz annak igazolása, hogy a szóban forgó szerződéses jogviszony nem minősül a tagállami fogalom meghatározás szerinti munkaviszonynak.

Az általános megközelítéssel összhangban megmaradt az a szabály, amely szerint a jogi vélelmet minden olyan releváns közigazgatási vagy bírósági eljárásban alkalmazni kell, amelynek tárgya a platformalapú munkát végző személy foglalkoztatási jogviszonyának helyes meghatározása, kivéve az adóügyi, a büntető- és a társadalombiztosítási ügyekben folytatott eljárásokat (5. cikk (3) bekezdés).

Az illetékes nemzeti hatóságok kötelesek lennének eljárni, ha úgy ítélik meg, hogy a platformalapú munkát végző személy besorolása helytelen lehet. A meghozandó intézkedés megválasztását illetően azonban mérlegelési jogkörrel rendelkeznének (5. cikk (5) bekezdés). Ennek megfelelően az illetékes nemzeti hatóságok megfelelő intézkedéseket vagy eljárásokat kezdeményezhetnének.

Hasonlóképpen, a tagállami hatóságok felelősségi körébe tartozna annak eldöntése, hogy *adott esetben* végezzenek-e ellenőrzéseket és vizsgálatokat, amennyiben az illetékes nemzeti hatóság megállapította a platformalapú munkát végző személy foglalkoztatási jogviszonyát. Ez megfelel a január 26-i módosított megbízásnak, és jelentős mérlegelési jogkört biztosít az illetékes nemzeti hatóságok számára.

III. fejezet – Algoritmikus irányítás

Az algoritmikus irányítással foglalkozó fejezet a január 26-i módosított megbízáshoz képest változatlan maradt. Tartalmazza a platformalapú munkát végző személyek azon kockázatokkal szembeni védelméhez szükséges biztosítékokat, amely kockázatok a 2. cikk (1) bekezdésének 8., illetve 9. pontjában meghatározott automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek használatához kapcsolódnak. Ilyen biztosítékok különösen az alábbiak:

- tilalom az adatok bizonyos típusainak – például a platformalapú munkát végző személy érzelmi és pszichológiai állapotával kapcsolatos személyes adatoknak – a kezelésére, illetve az egyes konkrét célokra történő adatkezelésre – például a biometrikus adatok azonosítási célú kezelésére vagy az alapvető jogok gyakorlásának előrejelzését szolgáló személyesadat-kezelésre – vonatkozóan (7. cikk);
- az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek fokozottabb átláthatósága a platformalapú munkát végző személyek és képviselőik számára (9. cikk);
- az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek emberi felügyelete – beleértve a kétéves értékelést –, amelyet olyan képzett személyzet végez, amelynek jogában áll az automatizált döntések felülbírálása, és amely különös védelemben részesül (10. cikk);
- a platformalapú munkát végző személy szerződéses jogviszonyának vagy felhasználói fiókjának korlátozására, felfüggesztésére vagy megszüntetésére irányuló, illetve az ezzel egyenértékű hátrányt okozó döntések ember általi meghozatala (10. cikk (5) bekezdés);
- az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek által hozott döntések emberi felülvizsgálatához való jog, beleértve az emberi kapcsolattartó személy felkereséséhez és az írásbeli indokoláshoz való jogot (11. cikk);
- kötelezettség azon kockázatok értékelésére, amelyeket az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek a munkavállalók biztonságát és egészségét érintően hordoznak (12. cikk).

IV. fejezet – A platformalapú munkavégzés átláthatósága

A platformalapú munkavégzés átláthatóságával foglalkozó fejezet a január 26-i módosított megbízáshoz képest változatlan. A digitális munkaplatformokat a platform-munkavállalók által végzett munka bejelentésére kötelezné (16. fejezet), valamint előírja, hogy a platformalapú munkát végző személyekkel kapcsolatos információk bizonyos típusait bocsássák az illetékes hatóságoknak és a platformalapú munkát végző személyek képviselőinek a rendelkezésére (17. cikk).

V. fejezet – Jogorvoslat és jogérvényesítés

Ez a fejezet rendelkezik különösen a platformalapú munkát végző személyek jogorvoslathoz való jogáról (18. cikk), a képviselők azon lehetőségéről, hogy az irányelvből eredő jogok érvényesítése érdekében eljárásokban vegyenek részt (19. cikk), a platformalapú munkát végző személyek számára létrehozandó, célzott és védett kommunikációs csatornákról (20. cikk), a nemzeti bíróságok azon lehetőségéről, hogy elrendeljék az egyes eljárások szempontjából releváns bizonyítékoknak a digitális munkaplatform általi közzétételét (21. cikk), valamint az irányelv rendelkezései alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról (24. cikk).

Ebben a fejezetben az egyetlen, a január 26-i módosított megbízáshoz képest eszközölt változtatás az, hogy a 24. cikk egy új bekezdéssel ((3) bekezdés) egészült ki. E rendelkezés értelmében a különböző tagállamok illetékes nemzeti hatóságainak – az Európai Bizottság támogatása mellett – együtt kellene működniük a jogi vélelem alkalmazásával kapcsolatos releváns információk és bevált gyakorlatok cseréje révén.

VI. fejezet – Záró rendelkezések

Ebben a fejezetben a január 26-i módosított megbízáshoz képest csak kisebb változtatásokat eszközöltek.

IV. ÖSSZEGRZÉS

Az elnökség úgy véli, hogy az e feljegyzés I. mellékletében foglalt ideiglenes megállapodás megfelelő és kiegyensúlyozott szabályozási keretet biztosítana a platformalapú munkavégzés tekintetében.

Egyfelől szigorú védelmet nyújtana a platformalapú munkát végző személyek számára a színlelt önfoglalkoztatóként való besorolás ellen; az uniós jogban első ízben foglalkozna az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek használatához kapcsolódó kihívások kezelésével; e rendszerek használatát az átláthatóságuk biztosítása mellett szabályozná, gondoskodna a platformalapú munkavégzés átláthatóságáról a határokon átnyúló helyzetek esetében is, valamint megerősítené a platformalapú munkát végző személyek képviselőinek szerepét.

Másfelől egyértelmű szabályozási keretről rendelkezik, hozzájárulva a tagállami jogszabályok összehangolásához: ennek révén a digitális munkaplatformok számára biztosítaná a szükséges jogbiztonságot, ezáltal pedig előmozdítaná e munkaplatformok fenntartható növekedését.

A február 8-i ideiglenes megállapodás ugyanakkor tiszteletben tartja az általános megközelítés szellemiségét, és túlnyomórészt megegyezik az Állandó Képviselők Bizottsága által 2024. január 26-án adott módosított megbízással.

Az elnökség felkéri a minisztereket, hogy adjanak zöld utat ennek az úttörő, a munkahelyeken végbemenő digitális forradalommal járó számos kockázatot példaértékűen kezelő jogszabálynak, és ne késleltessék annak hatálybalépését.

Felkérjük a Tanácsot, hogy:

- állapodjon meg az e feljegyzés 1. kiegészítésében foglalt végleges kompromisszumos szövegről, valamint
 - bízza meg az elnökséget azzal, hogy küldjön levelet az Európai Parlament Foglalkoztatási és Szociális Bizottsága (EMPL) elnökének, amelyben megerősíti, hogy amennyiben az Európai Parlament az EUMSZ 294. cikkének (3) bekezdésével összhangban, az e feljegyzés kiegészítésében foglalt kompromisszumos szöveggel pontosan megegyező formában elfogadja az első olvasatban kialakított álláspontját (a két intézmény jogász-nyelvészei általi ellenőrzésre is figyelemmel), a Tanács az EUMSZ 294. cikkének (4) bekezdésével összhangban jóváhagyja az Európai Parlament álláspontját, és a jogi aktus az Európai Parlament álláspontjának megfelelő szövegezéssel elfogadásra kerül.
-